

Motion till riksdagen 2023/24:2015

av **Ida Karkiainen (S)**

Säkrad rätt till ledsagarinsatser

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra rätten till ledsagarinsatser och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För att fullt ut kunna åtnjuta rörelsefrihet och leva ett självständigt liv är rätten till ledsagning central för personer med synnedsättning. Att vara blind eller ha en svår synnedsättning innebär att behöva stöd och hjälp för att exempelvis handla mat i affären, resa, träna, vara socialt aktiv samt i övrigt få vardagen att fungera.

Rätten till ledsagning regleras i dels lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), dels socialtjänstlagen (SoL), beroende på vilken typ av ledsagningsinsats som krävs. Det är kommunerna som beslutar om insatserna.

Allt fler kommuner nekar blinda och dövblinda ledsagarservice. Synskadades riksförbund är en aktör som har uppmärksammat utvecklingen de senaste åren. Förbundet skriver att statistiken är tydlig:

Ledsagarservice enligt LSS har minskat kraftigt under hela 2000-talet, men vi har aldrig sett motsvarande ökning av ledsagning enligt SoL. De senaste två åren har, tvärtom, även SoL-ledsagningen minskat. Detta beror på att lagstiftningen har urholkats. Domstolar på alla nivåer går på kommunernas linje och därmed har vi synskadade successivt berövats rörelsefriheten.

Uppdrag granskning uppmärksammade utvecklingen i ett avsnitt som sändes den 26 oktober 2022. Även där görs gällande att många kommuner har dragit in på ledsagarstödet och att personkretsen för vilka som beviljas insatser blivit snävare och snävare. Det talas om en minskning med uppemot 65 % i personkrets 3.

Synskadades behov har inte förändrats. Inte heller lagstiftningen. Däremot har ett antal avgöranden i Högsta förvaltningsdomstolen kommit att bli vägledande. Kommunerna arbetar efter den nya rättspraxisen, vilket gör att ledsagarservicen minskar.

Den förra regeringen uppmärksammade denna utveckling och gav därför Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga likvärdigheten inom ledsagningen. Den dåvarande regeringen uteslöt inte heller att ge nya uppdrag om behov fanns för att få klarhet i hur lagens intentioner följs för att synskadade och blinda ska få det stöd som de behöver för att kunna delta i samhällets gemenskap och leva som andra.

Nu har Socialstyrelsen redovisat sitt uppdrag och konstaterar i en rapport att det totala antalet personer med funktionsnedsättning som haft rätt till ledsagare har varierat över tid, men under den senaste 10-årsperioden har antalet personer som kommunerna beviljat stöd minskat kraftigt. De som ändå får rätt till ledsagning får det i alltmer begränsad grad. Det är vidare vanligt att kommuner har satt upp egna riktlinjer och begränsningar för vilken typ av aktiviteter som ska ingå i den insats som beviljas. Allra sämst är utvecklingen för unga och unga vuxna som är blinda eller gravt synskadade.

Rapporten stärker ytterligare det faktum att åtgärder måste vidtas för att säkra rätten till ledsagning. Om syftet med lagstiftningen inte längre upprätthålls behöver lagen ses över. Det måste förtydligas att personer med svår synnedsättning, blinda och dövblinda ska ingå i personkretsen för LSS och ha rätt till ledsagarinsatser.

Ida Karkiainen (S)